

szerző elemzését pedig *az új típusú makroökonomiai populizmus új politikai gazdaságtanának* nevezhetjük.

A következőkben (a harmadik részben, – *Az europaizáció elméletei* cím alatt – az V–VIII. fejezetekben) az elemzés az EU–27 országcsoportjára irányul. Részletesen s rendkívül meggondolkodtató módon vizsgálja a kibővítés, az EU helyzete és jövője, illetve a gazdasági átalakulás és az europaizáció témaköreit.

A kötet negyedik része, s egyben befejező fejezete a *krízis fő gazdaságtanelméleti kihívásaira adható válaszokat* fogalmazza meg. A központi kérdés a következő: mi érhető el, illetve mi nem érhető el megfelelő módon összehangolt és szakszerűen végrehajtott állami politikákkal demokratikus rendszerben. A tárgyalt tapasztalatok többsége az átalakuláshoz kapcsolódik, ám szélesebb körben is érvényes tanulságokat hordoz.

A múlt század egyik legnagyobb megoldatlan rejtélye a *technológiai és a gazdasági megvalósíthatóság közötti kölcsönhatás*, illetve a társadalmi-gazdasági rendszerek aktuális teljesítménye. Miközben a gazdasági teljesítmény globális szinten nő, a szegénység – a legfejlettebb országokat is beleértve – növekedik. A nemzetközi tárgyalások és a közgazdaságtudományi kutatások között is növekvő figyelem irányul a *haladás fejlesztési, disztribúciós komponensére, a tradicionális, az aggregált kibocsátásra koncentráló szemlélet helyett*.

Csaba László elemzései, illetve a reform politikai gazdaságtanának szélesebb irodalma alapján *az azonos irányú folytonos* (egy vagy két választáson átívelő) *reformokra vonatkozó elkötelezettség* megkerülhetetlen követelményét emeli ki. A harmadik generációs reformok – legalábbis a változások alapvonalait tekintve – különösképpen megkívánják a széleskörű társadalmi konszenzust.

A kötet tehát *szélesebb politikai gazdaságtani megközelítést* képvisel, szemben a technicista ortodoxiával. E szélesebb ívű megközelítés alapján keres új közgazdaságtudományi válaszokat az új kihívásokra. A közgazdaságtudomány relevanciájának növelése két síkon értendő. „*Elméleti szinten*, annak a képessége, hogy értelmezünk és elemzünk új jelenségeket, képességet arra, hogy „ha-akkor” típusú hipotéziseket fogalmazzunk meg és oksági láncot hozunk létre. Emellett *az eredmények empirikusan helyben ellenőrizhetők legyenek*, és lehetőleg vezessenek el *az alkalmazáshoz* a szélesebb közjó szolgálatában, azaz javítva sok más emberi lény megélhetését és életminőségét.” (218.)

A szerző felhívja a figyelmet a nemzetközi közgazdaságtudományi szakirodalomban fokozatosan kialakuló változásra, *az új, komplexebb, a technikai ortodoxiától távolodó növekvő számú megközelítésekre*. A közgazdaságtudomány új szintézisre törekvő megközelítésében továbbra is a *piaci koordináció* tölt be meghatározó szerepet. Ugyanakkor a jelenlegi krízis tapasztalatainak elemzése a transznacionális szintű (különösen a pénzügyi) szabályozás jelentőségét is igazolja. Hasonló a helyzet az európai integrációnak a kötet által részletesen elemzett témakörével. A *jó minőségű intézmények meghatározó szerepe* a tranzíciós folyamatokban, illetve a sikeres strukturális reformok megvalósítása során is kimutatható.

A relevancia *analitikai értelmében és politikai, normatív értelemben* egyaránt megkerülhetetlen. Következésképpen a kipróbált, konvencionális tudományos sztenderdek színvonalas, az új institutionista megközelítéssel történő együttes alkalmazása „bizonyítottan *releváns és időszerű* mind tudományos, mind politikai perspektívából. A pozitív, új platform részletes kidolgozása kétségkívül

monográfiák sorozatát kívánja meg, beleértve talán a következőt a jelenlegi szerzőtől.” – írja befejezésül Csaba László. (220.)

Csaba László nagyívű gondolatmenet alapján felépített legújabb kötete széles körben ad útmutatást, továbbgondolandó útmutatót a közgazdaságtudomány, illetve más tudományágak gazdaságtudományok iránt is érdeklődő művelői számára. Kitűnően épít a szerző imponáló szakirodalmi (és a társtudományok területére is érvényes) tájékozottságára és teoretikus kvalitásaira, másfelől a tranzíció és az európai gazdasági folyamatok területén szerzett széles körű alkalmazási tapasztalataira. E két dimenzió egyesítése különös kihívást jelent, amelyre a szerzők többsége nem vállalkozik, s amelyet – tegyük hozzá – Csaba László kiválóan teljesített.

Külön kiemelését igényel a felhasznált *gazdag szakirodalmi háttér*, amely a nemzetközi tudományosság szempontjából mérvadó, kiváló s az esetek többségében a legújabb

műveket tartalmazza. Külön aláhúzendó a *magyar szerzők* (köztük a fiatalabb nemzedék tagjai) műveinek hazai közgazdász szerzőknél szokatlanul széles körű hivatkozása.

Hatása azonban nem csupán ez a hazai közgazdaságtudományra, noha ezt sem lehet eléggé hangsúlyozni. A kötet, ahogyan idézett zárómondata is egyértelművé teszi, *inspirálni kívánja e tudomány szak művelőit a módszertani pluralizmus alapján megvalósítandó új szintézisben történő közreműködésre*. Csak remélhető, hogy e folyamat a nemzetközi és a hazai tudományosságban egyaránt előrehalad. Csaba László mindehhez eddigi íásaival és e kötettel is lényegesen járult hozzá. A tudományos közösség kíváncsian várhatja a – befejezésben is ígért – folytatást. (Csaba László: *Crisis in Economics? Studies in European Political Economy*. Budapest: Akadémiai Kiadó, 2009.)

Halmai Péter
egyetemi tanár, közgazdász

Atópiás dermatitis. Klinikai tünetek – Kórtan – Gyógykezelés

A Medicina gondozásában 2009-ben kibocsátott, igényes kiállítású könyv második, bővített kiadása a 2005-ben megjelent első összefoglaló munkának, amely időközben tovább gazdagodott tematikájában, képanyagában, és Harangi Ferenc társszerzőségével is bővült. Az elmúlt években tapasztalt érdeklődés mutatja a szerzők kiváló témaválasztását. A jól áttekinthető, táblázatokkal, korszerű és áttekinthető irodalommal egyaránt ellátott ismeretanyag vezérelvei: klinikum, patogenezis, terápia változatlanul már a borítón jelzik a könyv legfontosabb célkitűzéseit.

A kórkép egyike a civilizációs ártalmak által provokált krónikus bőrbetegségeknek. Gyakorisága világszerte fokozódik, terápiája nehéz. A gyermekkori kórforma súlyos terhet ró a beteg gyermek ápolása során a családra, anyagi kihatásai nem elhanyagolhatók.

A szerzők az atópiás dermatitis történeti áttekintését Augustus császárnál kezdik, majd a korai típusú allergia vizsgálatának fontosabb mérföldkövein át eljutunk a nemzetközi és hazai prevalencia-adatok ismertetéséhez. Nemcsak a betegek nem és életkor szerinti adatait követik, de az atópiás dermatitisben szenvedők kórképre releváns környezetéről is informálnak. A szerző 2002. és 2005. évi adatokat hasonlít össze.

Klinikum, tünetek fejezet. A könyv külön érdekessége és értéke, hogy ebben a fejezetben

a tünetekhez csatolja annak patológiáját is. Bár egy gyakori, ezért tapasztalt bőrgyógyász és gyermekorvos számára könnyen felismerhető kórképről van szó, diszkrét, atípusos formái könnyen összetéveszthetők egyéb, száraz bőrrel vagy viszketéssel járó betegséggel. Ilyen szempontból is sokat bővült és hasznos a gyakorlat számára a *klínikum* fejezet. A szerzők elkülönítik, és részben külön tárgyalják a csecsemőkori, gyermekkori és felnőttkori formákat. A kórkép diagnosztikus kritériumrendszerét a Hanifin–Rajka-szisztéma szerint rendszerezik, itt is a tünetek hátterének ismertetésével. Részletezik az intolerancia-reakciókat és a kórképre jellemző egyéb immunológiai eltéréseket. A *pruritus* fejezetben például viszketést kiváltó transzmitterekről, neuropeptidekről, opioidokról is részletesen beszámolnak. A tünetek testtájuk szerinti megoszlása a kórképben kevésbé tapasztalt olvasóknak nyújt segítséget. A könyv részletesen bemutatja a szekunder infekciókat, és jól demonstrálja az erre hajlamosító funkcionális eltéréseket már minimális tünetek fennállása esetén is.

Érdekes a kór lefolyását bemutató 4. fejezet, mely korcsoportonként analizálja a spontán remisszió lehetőségeit. A kórkép súlyosságának ismertetése, a SCORAD-rendszer részletes bemutatása újabb hasznos, gyakorlati adalék, számos, a mindennapi gyakorlatban jól alkalmazható táblázattal és értékelési rendszerrel.

Az atópiás dermatitis hisztopatológiája részletesen kitér a kórkép jellegzetes másodlagos sajátosságaira, valamint az immunsejtek jelenlétére, megoszlására és szerepére is.

Mindez jó bevezető az atópiás dermatitisben észlelhető immuneltérésekhez, melyek szintén hozzájárulnak az ismétlődő bőrinfekcióhoz. Ebben a fejezetben mutatják be az

egyéb primer és szekunder immundeficienciák atópiás dermatitissel viszonylag gyakrabban előforduló kórformáit. Ez a fejezet még a tapasztalt szakorvosoknak is jelentős többletinformációt nyújt.

Hasonlóképpen értékes és gyakorlati szempontból izgalmas fejezet a differenciál diagnosztikai tévedések lehetőségeit összefoglaló immundeficienciákat vagy kóros immunológiai állapotokat bemutató, nem atópiás bőrbetegségek ismertetése, majd néhány oldallal később a további releváns szindrómák tárgyalása.

Társuló betegségek. Röviden foglalja össze az asztma, rhinitis előfordulását, elsősorban az atópiás betegségek megoszlása, és az utódokra vetülő prediktív szerep szempontjából. Hasonlóképpen röviden összegzi a gasztrointesztinális tünetek, valamint a kardiovaszkuláris rendszer, idegrendszer, vaszkuláris eltérések és a szemészeti komplikációk lehetőségét, valamint az endokrinológiai eltéréseket és a hajanomáliákat is. A társuló autoimmun kórkepek tárgyalása mellett a bőrdaganatok gyakoriságát analizálja.

A könyv második felében a patomechanizmus egységes szemlélete mellett a genetikai faktorokat, és igen korszerűen a *barrier* funkció zavarait tekinti át, majd a viszketés mediátorai, a neuropeptidek, az immunsejtek patológiája, a Th1, Th2 arányok dinamikus változásai, a kórképben leírt humorális ellenanyagok illeszkednek eddigi ismereteinkhez.

Külön fejezetsorozat foglalkozik a kontakt provokáló tényezők és az inhalatív allergének szerepével és ezek vizsgálatának jelentőségével. Az inhalatív allergiák és allergének között részletezi a mindennapi gyakorlatban oly fontos kérdést: a tápanyagallergia és az atópiás dermatitis kapcsolatát. Új, vagy inkább újonnan felismert, nem szem elől té-

veszhető szempont a kontakt provokáló tényezők hatása a dermatitis fellobbantásában vagy fenntartásában, azaz a kontakt dermatitis és az atópiás dermatitis kapcsolata.

A mindennapi gyakorlatban fontos a baktérium- és vírusfertőzések részletes ismertetése, korszerűen a bakteriális toxinhatásokkal kiegészítve. A kórkép pszichiátriai és pszichológiai jellegzetességei, valamint a kórképnek a családra és társadalomra gyakorolt hatása zárja az atópiás dermatitis kimerítő bemutatását.

Provokáló faktorok. A társult atópiás betegségek, korai típusú allergiák, keresztreakciók figyelembe vételével került megbeszélésre az inhalatív allergének, aeroallergének, egyéb környezeti tényezők, köztük a dohányzás, a terhesség és szoptatás alatti dohányzás kérdése is. Hasznos információkat nyerünk a háziporlatka, matracokban levő atka, csótányok, latex provokáló hatása mellett olyan kevésbé ismert tényezők, mint a nem csípő muslica (*Chronomides*) hatásairól is.

Experimentális állatmodellek. Ismerteti a NC/Nga egerekben spontán kifejlődő atópiás dermatitist, és ennek hátterét (SP, Janus

kinase 3, serum IL 18 szint emelkedése), de a DS-Nh- (DS-non-hair) egerek (spontán kifejlődő viszketés), NOA-egerek (spontán teljes atrichia – AD), murine atopiás dermatitis (MAD) tüneteinek, immunológiai eltéréseinek patomechanizmusát.

A könyv célja nemcsak a kórkép széleskörű ismertetése, de a terápiás lehetőségek és betegek gondozásával kapcsolatos hasznos információk gyakorlatának átadása is. Az elmúlt évtized, de az elmúlt évek is számos új megfigyelését tartalmazó könyv irodalma gazdag, korszerű. A jól áttekinthető táblázatok, a szép ábrák tovább emelik a könyv értékét. Schneider Imre, Sebők Béla és Haragi Ferenc könyvét ajánlom a bőrgyógyász és gyermekgyógyász szakorvosok és szakorvosjelöltek részére, valamint az immunológiai és allergológiai szakma művelői számára is. (*Schneider Imre-Sebők Béla-Haragi Ferenc: Atópiás dermatitis. Klinikai tünetek – Kórtan – Gyógykezelés. Második átdolgozott és bővített kiadás. Budapest: Medicina, 2009, 596 p.*)

Kárpáti Sarolta

MD, Dr Sc., Semmelweis Egyetem Bőrnemikórtani és Bőronkológiai Klinikája

Csizmadia Zoltán: *Együttműködés és újítóképesség – kapcsolati hálózatok és innovációs rendszerek regionális sajátosságai*

Egy személyes megjegyzéssel kezdve: e kötet megjelenését annál is inkább örömmel nyugtázom, mivel az ezen alapuló disszertáció születését nyomon követhettem, és sikeres megvédése az eredmények publikálásának szorgalmazására is alkalmat adott. Az ELTE Doktori Iskola és a Napvilág Kiadó együttműködésében indult sorozat egyik első darabja

ként, erre aránylag gyorsan sor is kerülhetett. Benyomásaim szerint a szociológiai szakterületen az utóbbi időben megismert disszertációk közül Csizmadia Zoltán az egyik legszívesebben olvasott hazai kutatásokra bizonyára ösztönzően hathat.

Hogy csak néhányat említsek a vizsgálat fontosabb megállapításai közül: a hazai innovációs tevékenység – melynek a kutatás-fejlesztés nyilván nem egyedüli, de mégiscsak központi eleme – nem csupán nemzetközi összehasonlításban jelent egyre komolyabb problémaforrást, de az országon belüli regio-